

Justitiedepartementet  
103 33 Stockholm

## Yttrande över betänkandet En översyn av lagstiftningen om företagsbot (SOU 2016:82; Ju2016/08612/L5)

---

### Allmänna synpunkter

Svea hovrätt har, utifrån de utgångspunkter domstolen har att beakta, följande synpunkter på förslagen.

Hovrätten anser att frågeställningarna i betänkandet genomgående är väl be-  
lysta utifrån utredningens allmänna utgångspunkter. Hovrätten delar i huvud-  
sak utredningens överväganden och ställer sig positiv till flertalet förslag.  
Hovrätten utvecklar i det följande de särskilda synpunkter som hovrätten fun-  
nit anledning att föra fram. De delar av betänkandet som inte berörs i re-  
missvaret har hovrätten ingenting att invända mot.

### Straff eller särskild rättsverkan av brott (avsnitt 8)

Hovrätten tillstyrker förslaget.

### Tillämpningsområdet för bestämmelserna om företagsbot (avsnitt 9)

Hovrätten anser att utredningens förslag att företagsbot även ska kunna aktua-  
liseras när brott begås i utövningen av en sådan offentlig verksamhet som kan  
jämföras med näringsverksamhet ligger väl i linje med syftet med systemet  
om företagsbot. Hovrätten instämmer i utredningens bedömning att det inte är  
ändamålsenligt att likartad verksamhet riskerar att behandlas olika beroende  
på om verksamheten bedrivs i privat eller offentlig regi. En fråga som hovrät-  
ten dock anser kräver ytterligare överväganden är om brott som begås i myn-

dighetsutövning bör undantas (avsnitt 9.9.1). Att det inte funnits något sådant undantag i lagstiftningen hittills är förståeligt med tanke på att enbart brott i näringsverksamhet enligt nuvarande reglering kunnat medföra företagsbot. Om tillämpningsområdet utvidgas på det sätt som föreslås anser hovrätten att frågan om ett undantag vad gäller myndighetsutövning bör beredas ytterligare.

Vad gäller utredningens förslag om att företagsbot även ska kunna åläggas för brott som begås i utövningen av annan verksamhet som en juridisk person bedriver om den brottsliga handlingen eller underlåtenheten varit *ägnad att bereda den juridiska personen en ekonomisk fördel* har utredningen presenterat tre alternativ på lydelse. Enligt hovrätten framstår det alternativ som utredningen föreslagit som det mest lämpliga. Utifrån legalitetsskäl och för att undvika tillämpningsproblem anser dock hovrätten att det är av stor vikt att det tydligt definieras och exemplifieras vilka situationer som denna bestämmelse avser att träffa.

#### **Företagsbotens storlek (avsnitt 10)**

Hovrätten delar utredningens allmänna synpunkter om ekvivalens och proportionalitet vid utdömande av företagsbot. Hovrätten instämmer vidare i utredningens förslag att maximibeloppet för företagsbot bör höjas och ett maximibelopp om 100 miljoner kronor framstår som väl övervägt. Vidare ställer sig hovrätten positiv till att det i lagtexten förtydligas att det är straffvärdet (istället för straffskalan) som ska vara utgångspunkten vid bestämmandet av företagsbotens storlek samt att det vid flerfaldig brottslighet ska utdömas en gemensam företagsbot.

Att beakta ett företags finansiella ställning först vid särskilt klandervärt beteende (sanktionsvärde över 500 000 kr) samt att detta ska aktualiseras endast för större företag är ett förslag som hovrätten i och för sig ställer sig bakom. Den föreslagna lagstiftningen innebär dock en risk för att vissa tröskeleffekter skulle kunna uppstå. Det är därför enligt hovrätten av stor vikt är att det i författningskommentaren klargörs att även om bestämmelsen innebär en möjlig-

het att ålägga stora företag en förhöjd företagsbot måste storleken på företagsboten i varje enskilt fall bedömas utifrån det grundläggande kravet om proportionalitet.

### **Förhållande mellan företagsboten och det individuella straffansvaret (avsnitt 11)**

Hovrätten tillstyrker förslaget.

### **Behovet av lagstiftningsåtgärder med anledning av OECD-konventionens krav på domsrätt i förhållande till juridiska personer (avsnitt 12.4.4)**

Hovrätten tillstyrker förslaget om en ny domsrättsregel. Enligt hovrätten finns det, både utifrån kriminalpolitiska utgångspunkter och av processuella skäl, anledning att under det fortsatta beredningsarbetet överväga om även *tagande av muta* bör omfattas av den föreslagna domsrättsregeln, även om det inte följer av Sveriges internationella åtaganden.

### **Övriga frågor (avsnitt 13)**

I betänkandet behandlas enbart ett fåtal processuella frågor, exempelvis att åklagaren inte bör kunna skärpa ett vid tingsrätten framställt yrkande om företagsbot i högre rätt, vilket hovrätten i och för sig tillstyrker. De processuella frågorna som kan aktualiseras vid en talan om företagsbot är av central betydelse för att lagstiftningen på området ska bli effektiv och lätt att tillämpa. Därför anser hovrätten att de processuella frågorna, framförallt när det är fråga om enbart en talan om företagsbot utan samband med ett brottmål, skulle behöva en något bredare översyn inom ramen för det fortsatta lagstiftningsarbetet.

Vad gäller frågan om behovet av att kunna registrera domar och strafförelägganden med företagsbot (avsnitt 13.3) anser hovrätten, även om ett sådant register inte alltid skulle ge heltäckande eller korrekt information, att detta skulle ha ett visst värde för bl.a. domstolens verksamhet.

---

I handläggningen av detta ärende har deltagit hovrättspresidenten Fredrik Wersäll, hovrättslagmannen Cecilia Bergman och tf. hovrättsassessorn Malin Carlson, föredragande.



Fredrik Wersäll



Malin Carlson